«ԻՆՏԵՐԱԿՏԻՎ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ 2022

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ <<Սովորողների մեջ արժեքային համակարգի ձևավորումը Հայոց Պտմություն առարկայի դասավանդման ընթացքում>>

ԱՌԱՐԿԱ Պատմություն

ՀԵՂԻՆԱԿ Հարությունյան Գոհար

ՄԱՐԶ Կոտայք

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ Հրազդանի Հովի. Թումանյանի անվան թիվ 5հ/դ

Բովանդակություն

Ներածություն----------էջ 3

Թեմա1 ----------էջ5-8

Թեմա 2----------էջ9-14

Եզրակացություն----------էջ15

Օգտագործված գրականությունն---------- էջ16

Ներածություն

ՀՀ կրթությունը երկրի զարգացման ու հզորացման, ազգային անվտանգության ապահովման կարևոր գործոնն ուերաշխիքն է: Հանրակրթության գլխավոր նպատակը երեխաների , սովորողների մտավոր,հոգևոր, ֆիզիկական և սոցիալական ունակությունների համակողմանի և ներդաշնակ զարգացումն է: Գիտատեխնիկական, տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների գերարագ ներդրման շնորհիվ աճում է կրթության դերն ինչպես ամբողջ աշխարհում այնպես էլ ՀՀ_ում:Այսօրվա մեր Հայաստանում կրթական բարեփոխումները լավագույն առիթ կարող են հանդիսանալ ուսուցչի համար կրկին վերանայելու իր գործունեությունը և հանդես գա որպես նոր գաղափարների և մեթոդների ուղեկից, դրանց շուրջ մտածող և դրանք ձևավորող անձ:Բարեփոխումների պայմաններում մտածող ուսուցիչն ազատ է, նրան տրվում են նպատակներ, չափորոշիչներ որոնց նա պետք է հասնի , իսկ բուն բովանդակության մշակումը , բուն ծրագրի կազմումը, ուսուցման ձևերը, մեթոդները կատարում է ինքը ուսուցիչը:Ընկալելով բարեփոխումների անհրաժեշտությունը ուսուցիչը պետք է ընդունի այն հանգամանքը ,որ ինքը գործելուէ նոր , բարեփոխված իրականության մեջ, նոր արժեքների համակարգում:Ուստի ելնելով հասարակական փոփոխությունների ու զարգացումների տրամաբանությունից անհրաժեշտ է ձևավորել սեփական արժեքային կողմնորոշիչներ:Հայոց պատմություն առարկայի ուսունասիրության շնորհիվ աշակերտի մոտ ձևավորվում է ազգային դիմագիծ, հայոց ազգային և համամարդկային արժեհամակարգը կրող պատասխանատու քաղաքացի: Իմ կարծիքով այսօր դպրոց մտնող յուրաքանչյուր ուսուցչի նպատակներից է դաստիարակել, կրթել հայրենասեր ու պատասխանատու քաղաքացի, նրանց մեջ ձևավորել ազգային ինքնագիտակցություն, ինքնուրույն մտածողություն:Դասեր քաղելով մեր հին ու նոր պատմությանից աշակերտի մեջ զարգացնել, կատապելագործել սեփական ուժերով նպատակին հասնելու ձգտում, իր սեփականը կերտելու գաղափարը: Ցույց տալ ազգային-ազատագրական պայքարի հերոսական դրվագները, իրենց իսկ ապրած 44- օրյա արցախյան պատերազմի խիզախ ու քաջարի զավակների անձնազոհ սխրանքները, որոնքօրինակ կդառնան սովորողների համար, կոգեշնչեն նրանց և կմղեն հայրենիքին անմնացորդ նվիրվելու գործին:Բացահայտել պատմամշակութային գործիչների կյանքն ու գործը: Տալ նրանց համակողմանի բնութագիրը և մարդկային նկարագիրը:Հասկանալի դարձնել ,որ պատմական այդ գործիչների միջոցով են իրականացվում ազգային-հասարակական ձգտումներն ու իդեալները:Հասնել այն բանին, որ իր ժողովրդի հարուստ պատմական փորձով զինվածՀայաստանի վաղվա քաղաքացին գիտակցի իր անմիջական մասնակցության անհրաժեշտությունը ազգային հիմնախնդիրների լուծման, անկախ պետականության կերտման, հայրենիքի բարգավաճման և վերածնության գործին: Զարգացնել ուսումնառության ընոացքում ճանաչողական ակտիվությունը,սեփական գիտելիքները ինքնուրույն լրացնելու և հարստացնելու կարողությունները:Ուսուցիչը պետք է

հասնի նրան , որ ուսումնառությունն ավարտած պատանին դպրոցից դուրս գա կայուն ձևավորված ազգային արժեհամակարգով ՝ գիտակցելով ,որ ազգային-արժեհամակարգն է մեր ժողովրդին հնարավորություն տվել պահպանելու իր հայրենիքը,լեզուն,հավատը, մշակույթը, ազգային ինքնագիտակցությունը և վերականգնելու անկախ պետականությունը;

Նպատակը՝

1. Զարգացնել սովորողների մոտ հայրենիքը արժևորելու և գնահատելու կարողությունը:
2. Կատարելագործել հայրենիքի,մշակույթի,լեզվի,հավատի մասին ստացած գիտելիքները;
3. Բարձրացնել հայոց պատմության ուսուցման և ուսումնառության որակը:
4. Զարգացնել ուսումնառության ընթացքում ճանաչողական ակտիվությունը,սեփական գիտելիքները ինքնուրույն լրացնելու և հարստացնելու կարողությունները:

Խնդիրները՝

1. Ուսումնասիրել ազգային արժեհամակարգի ձևավորման սկզբունքները
2. Ձևավորել սովորողների մոտ սեփական արժեքային կողմնորոշիչներ:
3. Մշակել սովորողների մոտ սեփական ուժերով նպատակին հասնելու հմտությունը
4. Ձևավորել ազգային դիմագիծ, պետականամետ մտածելակերպ ունեցող ,հայ ժողովրդի և հայոցպետականության դերը համաշխարհային պատմության համատեքստում պատկերացնող,հայոց ազգային և համամարդկային արժեհամակարգը կրողպատասխանատու քաղաքացի
5. Նպաստել սովորողի կողմից պատմության համակողմանի ուսումնասիրմանը ,պատմական գործընթացների և դերակատարների ամբողջական ընկալմանը և քննադատական մտածողության ձևավորմանը:

Արդիականությունը

Յուրաքանչյուր ժողովրդի պատմություն նրա անցած ուղին է,նրա կենսագրությունն ու հիշողությունը,այն հիմք է յուրաքանչյուր քաղաքացու, հասարակության և պետության ապագա գործունեության:Ելնելով այսօրվա պատերազմական իրավիճակից՝առավել մեծ ուժադրություն դարձնել սովորողների արժեհամակարգի , հայրենասիրության ձևավորմանը:

Թեմա 1 Արժեքային համակագի ձևավորում

<<Արժեհամակարգ>>հասկացությունը մանկավարժական գիտության մեջ ընբռնվում է բավական լայն իմաստով:Առավել ընդունված է այն ընկալումը,որ արժեհամակարգը մարդու բարոյական,գեղագիտական,հոգևոր,մշակութային և էթնիկական արժեքների համախումբն է, որն անհրաժեշտ է անձի ներդաշնակ,բազմակողմանի ձևավորման և զարգացման համար :Արժեհամակարգը լիակատար է և ավարտուն բոլոր ներառված համախմբերի ներդաշնակ փոխլրացման պայմաններում: Արժեհամակարգի ձևավորման և նրա ապահովման համար հանրակրթության բնագավառում մեծ նշանակություն ունեն բոլոր ուսումնական առարկաները:Այնուամենայնիվ արժեքների ձևավորման առումով մեծ դեր են կատարում հայրենագիտական բլոգի առարկաները: Արժեքների բուրգի գագաթին գտնվող նվիրական ու մեծագույն արժեքը՝ հայրենասիրությունն է,որը լավագույն կերպով մատուցվում է հայոց պատմության դասընթացների ժամանակ: Այն մեծագույն արժեքն է, որ հարգանք ու պատկառանք է հարուցում, նույնիսկ երբ դրսևորվում է հակառակորդի կամ թշնամու մոտ: Ի դեպ, յուրաքանչյուր ուսուցիչ ունի որոշակի հեղինակ կամ ստեղծագործություն, որը նրան ամենադյուրին կերպով է օգնում իր մանկավարժական խնդիրները լուծելու, տվյալ դեպքում՝ հայրենասիրության բարձրագույն արժեքը սաների հոգիներում սերմանելու համար:

Նոր սերնդի արժեհամակարգի ձևավորման, կրթության և դաստիարակության գործում փոփոխությունների կարիք ունի հայ դպրոցը, որի գերնպատակն է կերտել բարոյական, ազգային արժեքներով օժտված, ազգային նկարագիր ունեցող սերունդ: Այս նպատակն իրագործելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել ու կատարելագործել ոչ միայն հայրենի և համաշխարհային գիտությունների ճյուղերը, այլև մանկավարժության անցյալի ժառանգությունն ու նրա ժամանակակից փորձն ու մեթոդաբանությունը: Ժամանակակից դպրոցի կարևորագույն առաքելություններից մեկն էլ երեխայի մեջ իր ազգին բնորոշ բարոյական և հոգևոր արժեքների ձևավորումն ու զարգացումն է: Նրա խնդիրն է պահպանել և փոխանցել այն արժեքները, որոնք

ժառանգել ենք մեր նախնիներից, և որը մեր անխառն ինքնատիպությունն է համաշխարհային մշակույթի բազմերանգության ու բազմազանության մեջ:Ուստի 21-րդ դարի դպրոցում դաստիարակության և կրթական գործընթացի ճիշտ կազմակերպման համար շատ կարևոր են ոչ միայն համամարդկային, այլև հայրենի մշակույթի բարձրարժեք ստեղծագործությունների ուսումնասիրումն ու ուսուցումը:

ԵՎ այսպես հայոց արժեհամակարգի հիմնարար արժեքներն են `

1 ազգային լեզուն

2 ազգային եկեղեցի

3 ազգային ինքնագիտակցություն

4մշակույթի ընդհանրությունը

5 ընդհանուր հոգեկերտվածքը

6 ազգային պետականությունը որոնցով պետք է օժտված լինի յուրաքանչյուր քաղաքացի:

Արժեքն երեւույթ է մեր կյանքում, որի դիմաց մենք գին ենք վճարել: Վճարի «արժույթը» կարող է տարբեր լինել՝ տվայտանքներ, հույզեր, այլ արժեքների զոհաբերություն, հարազատների, հայրենակիցների կամ նախնիների կորուստ, կորցրած հող, հայրենիք եւ այլն: Արժեքը հնարավոր չէ ստանալ հեշտությամբ, այն պետք է վերապրել, անցկացնել քո միջով, զգալ ու գիտակցել: Այդ ամենի դիմաց մենք ստանում ենք իմաստներ, քանի որ արժեքներն են իմաստավորում կյանքը: Առանց արժեքների կյանքը դատարկ է: Հեշտ, առանց կորուստների եւ հաղթահարումների ապրելն երբեք չի երջանկացնում հենց այն պատճառով, որ չի բերում արժեքների ձեւավորման:

Արժեքների մեծ մասը սնվում է էթիկական նորմերից, ձեւավորվում է դրանց շնորհիվ: էթիկական նորմերը անհրաժեշտ են մարդկանց համակեցությունը ապահովելու համար՝ դրանք պարտադրում են հրաժարվել ցանկալիից հանուն ընդհանուր շահի: Դրանք տարբեր են ոչ միայն տարբեր հասարակություններում, այլեւ անգամ հասարակության տարբեր շրջանակներում, նույն երկրի տարբեր տարածքներում: Հիմա անդրադառնանք բարոյականությանը: Եթե էթիկական նորմերը ծառի արմատներն են, իսկ արժեքները՝ բույնը, ապա բարոյականությունը դրա սաղարթն է: Բարոյական է այն ամենը, ինչը նպաստում է արժեքների պահպանմանը եւ չի հակասում դրանց: Անբարոյական է ամենը, ինչը դեմ է արժեքներին եւ բերում է դրանց քայքայման: Օրինակ, ցանկացած հասարակության մեջ անբարոյական է դավաճանությունը միայն այն պատճառով, որ այն արժեզրկում է խոստումը: Եթե խոստումն արժեք չլինի, մարդկանց համակեցությունը կվերածվի մղձավանջի, քանի որ կվերանա փոխադարձ վստահությունը: Հենց դրանով է վտանգավոր, օրինակ, կոռուպցիան, քանի որ այն դավաճանություն է հանրությանը տված

խոստմանը:

Երեխաների կրթության մասին խոսելիս՝ մենք հաճախ օգտագործում ենք «արժեքներ» հասկացությունը: Բոլորս կարեւորում ենք արժեքների ձեւավորումը գալիք սերնդի մոտ եւ միգուցե այդ բառին ինչ-որ ենթագիտակցական իմաստ ենք հաղորդում: Փորձենք ձեւակերպել, թե ինչ է ի վերջո «արժեք» ասածը:

Արժեքն երեւույթ է մեր կյանքում, որի դիմաց մենք գին ենք վճարել: Վճարի «արժույթը» կարող է տարբեր լինել՝ տվայտանքներ, հույզեր, այլ արժեքների զոհաբերություն, հարազատների, հայրենակիցների կամ նախնիների կորուստ, կորցրած հող, հայրենիք եւ այլն: Արժեքը հնարավոր չէ ստանալ հեշտությամբ, այն պետք է վերապրել, անցկացնել քո միջով, զգալ ու գիտակցել: Այդ ամենի դիմաց մենք ստանում ենք իմաստներ, քանի որ արժեքներն են իմաստավորում կյանքը: Առանց արժեքների կյանքը դատարկ է: Հեշտ, առանց կորուստների եւ հաղթահարումների ապրելն երբեք չի երջանկացնում հենց այն պատճառով, որ չի բերում արժեքների ձեւավորման:

Արժեքների մեծ մասը սնվում է էթիկական նորմերից, ձեւավորվում է դրանց շնորհիվ: էթիկական նորմերը անհրաժեշտ են մարդկանց համակեցությունը ապահովելու համար՝ դրանք պարտադրում են հրաժարվել ցանկալիից հանուն ընդհանուր շահի: Դրանք տարբեր են ոչ միայն տարբեր հասարակություններում, այլեւ անգամ հասարակության տարբեր շրջանակներում, նույն երկրի տարբեր տարածքներում:

Նորմերը տարբեր են քաղաքում եւ գյուղում: էթիկական նորմերը մեզ թելադրում են վարքագիծ, եւ որքան դրանք ավելի պահանջկոտ են, այնքան ավելի լուրջ արժեհամակարգ է պետք ձեւավորել, որպեսզի մարդը բնականորեն դրանց համապատասխանի: Զարգացած մշակույթները ունեն զարգացած էթիկական նորմեր: Երբ դրանք քայքայվում են, պահանջները նվազում են, առաջանում են արժեհամակարգային խնդիրներ: Ահա թե ինչու առաջին հայացքից անվտանգ թվացող տարատեսակ «ազատությունները» իրենց հետ մեծ վտանգներ են բերում:

Հիմա անդրադառնանք բարոյականությանը: Եթե էթիկական նորմերը ծառի արմատներն են, իսկ արժեքները՝ բույնը, ապա բարոյականությունը դրա սաղարթն է: Բարոյական է այն ամենը, ինչը նպաստում է արժեքների պահպանմանը եւ չի հակասում դրանց: Անբարոյական է ամենը, ինչը դեմ է արժեքներին եւ բերում է դրանց քայքայման: Օրինակ, ցանկացած հասարակության մեջ անբարոյական է դավաճանությունը միայն այն պատճառով, որ այն արժեզրկում է խոստումը: Եթե խոստումն արժեք չլինի, մարդկանց համակեցությունը կվերածվի մղձավանջի, քանի որ կվերանա

փոխադարձ վստահությունը: Հենց դրանով է վտանգավոր, օրինակ, կոռուպցիան, քանի որ այն դավաճանություն է հանրությանը տված խոստմանը:

Երբ փլուզվում են արժեքները, խախտվում է համակեցությունը եւ տարածվում անբարոյականությունը: Մարդիկ դժբախտանում են, տնտեսությունն անկում է ապրում, հանցագործությունները դառնում են համատարած, կյանքը կորցնում է իմաստի զգալի մասը, մարդիկ սկսում են հեշտությամբ իրար կոտորել:

Հենց այս պատճառով է, որ կրթության հենքը եւ գլխավոր իմաստը պետք է դառնա արժեհամակարգի ձեւավորումը: Դպրոցը պետք է լինի օրինակելի տարածք, ուր հաստատուն են էթիկական նորմեր, ուր աշակերտները սովորում են դրանց համապատասխանել: Հաճախ դպրոցը ստիպված է պայքարել հանրության մեջ տարածված արատների դեմ եւ այդ պայքարում պարտավոր է հաղթել: Դպրոցում կյանքը չի կարող հեշտ լինել երեխային
Երեխաների կրթության մասին խոսելիս՝ մենք հաճախ օգտագործում ենք «արժեքներ» հասկացությունը: Բոլորս կարեւորում ենք արժեքների ձեւավորումը գալիք սերնդի մոտ եւ միգուցե այդ բառին ինչ-որ ենթագիտակցական իմաստ ենք հաղորդում: Փորձենք ձեւակերպել, թե ինչ է ի վերջո «արժեք» ասածը:

Արժեքն երեւույթ է մեր կյանքում, որի դիմաց մենք գին ենք վճարել: Վճարի «արժույթը» կարող է տարբեր լինել՝ տվայտանքներ, հույզեր, այլ արժեքների զոհաբերություն, հարազատների, հայրենակիցների կամ նախնիների կորուստ, կորցրած հող, հայրենիք եւ այլն: Արժեքը հնարավոր չէ ստանալ հեշտությամբ, այն պետք է վերապրել, անցկացնել քո միջով, զգալ ու գիտակցել: Այդ ամենի դիմաց մենք ստանում ենք իմաստներ, քանի որ արժեքներն են իմաստավորում կյանքը: Առանց արժեքների կյանքը դատարկ է: Հեշտ, առանց կորուստների եւ հաղթահարումների ապրելն երբեք չի երջանկացնում հենց այն պատճառով, որ չի բերում արժեքների ձեւավորման:

Արժեքների մեծ մասը սնվում է էթիկական նորմերից, ձեւավորվում է դրանց շնորհիվ: էթիկական նորմերը անհրաժեշտ են մարդկանց համակեցությունը ապահովելու համար՝ դրանք պարտադրում են հրաժարվել ցանկալիից հանուն ընդհանուր շահի: Դրանք տարբեր են ոչ միայն տարբեր հասարակություններում, այլեւ անգամ հասարակության տարբեր շրջանակներում, նույն երկրի տարբեր տարածքներում:

Նորմերը տարբեր են քաղաքում եւ գյուղում: էթիկական նորմերը մեզ թելադրում են վարքագիծ, եւ որքան դրանք ավելի պահանջկոտ են, այնքան ավելի լուրջ արժեհամակարգ է պետք ձեւավորել,

որպեսզի մարդը բնականորեն դրանց համապատասխանի: Զարգացած մշակույթները ունեն զարգացած էթիկական նորմեր: Երբ դրանք քայքայվում են, պահանջները նվազում են, առաջանում են արժեհամակարգային խնդիրներ: Ահա թե ինչու առաջին հայացքից անվտանգ թվացող տարատեսակ «ազատությունները» իրենց հետ մեծ վտանգներ են բերում:

Հիմա անդրադառնանք բարոյականությանը: Եթե էթիկական նորմերը ծառի արմատներն են, իսկ արժեքները՝ բույնը, ապա բարոյականությունը դրա սաղարթն է: Բարոյական է այն ամենը, ինչը նպաստում է արժեքների պահպանմանը եւ չի հակասում դրանց: Անբարոյական է ամենը, ինչը դեմ է արժեքներին եւ բերում է դրանց քայքայման: Օրինակ, ցանկացած հասարակության մեջ անբարոյական է դավաճանությունը միայն այն պատճառով, որ այն արժեզրկում է խոստումը: Եթե խոստումն արժեք չլինի, մարդկանց համակեցությունը կվերածվի մղձավանջի, քանի որ կվերանա փոխադարձ վստահությունը: Հենց դրանով է վտանգավոր, օրինակ, կոռուպցիան, քանի որ այն դավաճանություն է հանրությանը տված խոստմանը:

Երբ փլուզվում են արժեքները, խախտվում է համակեցությունը եւ տարածվում անբարոյականությունը: Մարդիկ դժբախտանում են, տնտեսությունն անկում է ապրում, հանցագործությունները դառնում են համատարած, կյանքը կորցնում է իմաստի զգալի մասը, մարդիկ սկսում են հեշտությամբ իրար կոտորել:

Հենց այս պատճառով է, որ կրթության հենքը եւ գլխավոր իմաստը պետք է դառնա արժեհամակարգի ձեւավորումը: Դպրոցը պետք է լինի օրինակելի տարածք, ուր հաստատուն են էթիկական նորմեր, ուր աշակերտները սովորում են դրանց համապատասխանել: Հաճախ դպրոցը ստիպված է պայքարել հանրության մեջ տարածված արատների դեմ եւ այդ պայքարում պարտավոր է հաղթել: Դպրոցում կյանքը չի կարող հեշտ լինել երեխայի համար՝ նա պետք է զգա ե՛ւ ցավ, ե՛ւ ուրախություն, ունենա թե դժվարություններ, թե հաղթանակներ: Դպրոցում աշակերտը պետք է ընկալի համակեցության նորմերի իմաստը եւ ընդունի դրանք: Այդ ամենի պտուղը կլինեն իրական արժեքները, այլ ոչ թե թելադրված, անգիր արած, բայց աշակերտի համար ոչինչ չնշանակող ճշմարտությունները: Եթե մենք կարողանանք կառուցել դպրոցներ, որոնք կձեւավորեն արժեքներ աճող սերնդի համար, կունենանք աշխարհի ամենալավ եւ ամենաիմաստալից կրթական համակարգը:

Թեմա 2 Սովորողների մեջ հայրենասիրության դաստիարակումը <<Հայոց պատմության>> դասաժամերին

Հայրենիքի պահպանման հիմնարար գործոնը հայրենասիրությունն է, որի գաղափարը դարերի ընթացքում հարստանում և սերնդից սերունդ է փոխանցվում պատմական հիշողության միջոցով: Հայրենասիրության շնորհիվ է միայն որ հայ ժողովուրդը պատմության ծանրագույն փորձությունների ենթարկվելով կարողացել է պահպանելիր ինքնությունը , զարգացնել մշակույթը , կառչել հայրենի հողին , պայքարելիր ազատության ու անկախության համար:Ուսումնառության ողջ պրոցեսի ընթացքում առարկայի դասավանդման շրջանակներում աշակերտներին ճանաչողական,տեսողական, վերլուծական և մեթոդական բազմաթիվ հնարներով ուսուցանվում է , որ հայրենիքն անհատի համար ոչ միայն այն երկիրն է ,որտեղ նա ծնվել ու ապրում է , այլ նաևհասարակությունը/ իր պետական կառուցվածքով,հավատով, լեզվով , մշակույթով, բարքերով՝ սովորույթներով և պատմությամբ:Եվ ինչպես որ անհատը սիրում էիր ծնողներին, նույնպես և պետք է սիրի իր հայրենիքը: Այս գործումիր մեծ դերն ունի ծնողը դպրոցն ու ,ուսուցիչը:Հայրենիքի հանդեպ սերը բնական է մարդուհամար, և այդ սերը պետք է արտահայտվի իրականում: Բարոյական քաջագործություն էանձնական շահերը և բաևեկեցությունր ստորադասելը հայրենիքիշահերին:Հայրենիքի հանդեպ սերը մղում է քաղաքացիներին ծառայել նրա բարօրության, հզորացման համար,ինչպես նաև պաշտպանելայն օտարների հարձակումներից:Հայրենիքին ծառայելը նշանակումէ նաև պարտաճանաչ կատարել մեզ վրա դրված ամենաչնչինպարտականություններն անգամ չօգտագործել այդ ծառայությունն անձնական նպատակների իրագործման համար:Աշակերտը պետք է գիտակցի ,որ հայրենիքի սերը վեր է անձի շահերից:Կրտսեր դպրոցի աշակերտիմոտ այդ սերը բնազդաբար է արտահայտվում, բայց աստիճանաբարայնվերածվում է զորեղ գիտակցության: Հայրենիքի պաշտպանությանը զուգահեռ առարկայաբար առաջանում էնաև ազգային-հոգևոր արժեքների պաշտպանութբան հարցը: Անձնական փառքի , պատվի , ապահովության հետ միաժամանակ ձևավորվում է ազգի ու հայրենիքի ապահովության գաղափար, որի վառ դրսևորումը Վարդանանց պատերազն է, Սարդարապատի հերոսամարտը,Արցախյան գոյամարտը;Վերջինիս մեր սերունդը դարձավ մասնակից ու վկա; Կրտսեր սերունդն իր աչքի առջև տեսավ իր ավագ ընկերների անձնուրացությունն , հերոսություններն ու ավաղ անմահացումը: Պետության կողմից

կրթադաստիարակչական աշխատանքներում սովորողների հայրենասիրական և դրա մաս կազմող ռազմահայրենասիրական դաստիարակության հիմնախնդիրը մշտապես եղել է կրթական և ռազմական վերատեսչությունների ուշադրության կենտրոնում:Այդ աշխատանքների ճիշտ կազմակերպումը տարբեր ժամանակներում ստացել է տվյալ ժամանակին բնորոշ լուծումներ:Դաստիարակչական աշխատանքը որպես շարունակակն և երկարատև գործընթաց , բավական ընդգրկուն է և ոչ համահավասար բոլոր ուսումնական հաստատությունների համար:Պետության հռչակած հայրենասիրական դաստիարակության գործընթացը հիմք է ծառայում կաճաժամկետ և երկարաժամկետ կրթադաստիարակչական ծրագրեր մշակելու համար:Սակայն չնայած այդ հանգամանքին, պետական պատվերի և այդ պատվերի ակնկալվող արդյունքները հեռու է ցանկալիից:Հանրակրթական ուսումնական հաստատության միջնակարգ կրթության չափորոշիչով հաստատված գերխնդիրներից էորտեղ էլ առանձնակիդեր և նշանակություն ունի նաև սովորողների հայրենասիրական դաստիարակությունը:Պետական պատվերի հիմքում դրված է հասարակության մեջ այնպիսի քաղաքացու ձևավորման խնդիրը , որն իրդրսևորումներով պիտանիկլինի պետությանը և հասարակությանը:

<< Հայրենասիրությունը կարելի է ձևակերպել որպես հասարակական կյանքի և պետության բոլոր ոլորտներին բնորոշ առավել նշանակալի և անգերազանցելի արժեքների համակարգ , ինչը հանդիսանում է անձի կարևորագույն հոգևոր սեփականություն ու բնութագրում նրա զարգացման բարձրագույն մակարդակը և դրսևորվում ի շահ հայրենիքի բարօրության:

Հայոց պատմության դասաժամերը առավել մոտիվացնող և հետաքրքիր դարձնելու համար կարևորում եմ հայրենասիրական ֆիլմերիցհատվածների դիտումը,որին հաջորդում է ֆիլմի քննարկումը խմբային աշխատանքների ձևով:

https://www.youtube.com/watch?v=FvARKfwVle0,

https://www.youtube.com/watch?v=dI9WhBFtRFo

Հայրենասիրական դաստիարակությունը նպատակ ունի երեխաների մեջ զարգացնել հայրենասիրական զգացմունքներ, սովորություններ և ազգային մշակույթ: Դպրոցական տարիքում երեխայի վարքը զգալի չափով որոշվում է զգացմունքներով: Այդ իսկ պատճառով արդեն այդ տարիքից երեխաների մեջ դաստիարակում են տարբեր զգացմունքներ՝ սեր ծնողների նկատմամբ, սեր մեծերի, հայրենիքի նկատմամբ, սեր և հարգանք հարևան ժողովուրդների նկատմամբ, նաև դրվում են բարեկամության և ընկերության նախնական զգացմունքի հիմքերը: Այդ առիթով Բելինսկին ասել է. «Ինչքանով երեխան փոքր է, այնքանով անմիջական պետք է լինի նրա հայրենասիրական դաստիարակությունը, այսինքն՝ նրան պետք է ոչ թե սովորեցնել, այլ ընտելացնել լավ զգացմունքների, հակումների, սովորությունների»: «Հայրենասիրությունը», որը զուգորդված է այլ ժողովուրդների նկատմամբ հետաքրքրությամբ և սիրով, անփոխարինելի է մտքի և սրտի նորմալ զարգացման համար: Մարդու համար բնական է սիրելը. այս գաղափարը

պետք է տարածվի դաստիարակության բոլոր ոլորտների վրա: Մենք ձևավորում ենք մեր սեփական «ես»-ը միայն այլ մարդկանց հետ շփման գործընթացում: Մինչև վերջերս, թվում էր, որ հայրենասիրության հարցը մեր երկրում վաղուց արդեն լուծված է: Սակայն հաճախ հանդիպում ենք երևույթների, որոնք կարող են ազդել յուրաքանչյուր ազնիվ մարդու ներաշխարհի վրա: Դպրոցականի մեջ հայրենասիրական զգացմունքների դաստիարակումը երկար և բարդ գործընթաց է: Հարազատ մարդկանց, դպրոցի, հարազատ քաղաքի և հայրենիքի հանդեպ սերը կարևոր նշանակություն ունի երեխայի անձնավորության զարգացման վրա: «Յուրաքանչյուր երեխա ծնվում է բարի և բարի կյանքի համար»,- ասել է հրաշալի դերասան Ե. Լեոնովը: Եվ բարոյական ինչպիսի որակներ կզարգանան երեխայի մոտ, հիմնականում կախված է ծնողներից և երեխային շրջապատող մեծահասակներից: Արդի ժամանակաշրջանում երիտասարդ սերնդի հայրենասիրա կան դաստիարակության հարցը առավել հրատապ է: Հայրենասիրական դաստիարակության ծրագիրն անհրաժեշտ է իրականացնել երեխաների ուսուցման և դաստիարակության նոր մոտեցումների կիրառման միջոցով: Առաջին հերթին, դա նշանակում է հրաժարվել դաստիարակության ավտորիտար միջոցներից: Ուսուցումը պետք է լինի ուղղակի, զարգացնող, հարստացնի երեխայի գիտելիքները, ձևավորի ճանաչողական հետաքրքրություններն ու կարողությունները: Անհրաժեշտ է հստակ պատկերացում, թե ինչպես ենք մենք ցանկանում դպրոցականի մեջ դաստիարակել հայրենասիրություն, սեր երկրի, քաղաքի, հարազատների, հարգանք մեծահասակների հանդեպ: Այդ աշխատանքի իրականացման համար անհրաժեշտ է կատարելագործել բարոյական դաստիարակությունը, զարգացնել երեխայի անձնական մշակույթը, որպես հայրենիքի հանդեպ սիրո հիմք: Այս նպատակի իրականացման համար անհրաժեշտ է առանձնացնել հե տևյալ խնդիրները:

Բավական երկար ժամանակ դպրոցներում սովորողների ուսուցման գործընթացն իրականացվում էր ուսուցչակենտրոն սկզբունքով, որտեղ տեղեկատվության հիմնական աղբյուրն ուսուցիչն էր: Ժամանակի ընթացքում փոխվեցին տեխնոլոգիաները, բայց տեսական գիտելիքների հաղորդումը գերնպատակ է դիտվում մինչ օրս: Ուղիղ համեմատական անցկացնելով ճապոնական, ֆիննական, ամերիկյան կրթական հաստատություններում իրականացվող ուսուցման գործընթացի հետ՝ կարող ենք փաստել, որ այդ երկրներում տեսական գիտելիքների փոխանցման և գործնական հմտությունների ձևավորման հարաբերակցությունը գրեթե հավասար հարթության վրա են դիտվում: Հայաստանում սովորողների հայրենասիրական դաստիարակության համար հիմք են ծառայում հասարակագիտական առարկաների հայեցակարգերն ու առարկայական չափորոշիչները: «Ավագ դպրոցի ուսումնական ծրագրում կերպար ձևավորող կրթությամբ և արժեքային կրթությամբ զբաղվում է հիմնականում հասարակագիտությունը. կրթության այդ երկու ուղղությունները ժողովրդավարական հասարակության անդամներ դաստիարակելու երկու հիմնական նախապայմաններն են:

Յուրացնելով պատմությունը, աշխարհագրությունը, տնտեսագիտությունը, կառավարումը, սոցիոլոգիան, մարդաբանությունը և այլն՝ աշակերտները շարունակաբար բարոյական դասեր են քաղում, հայտնվում բարոյական երկընտրանքի առջև, հասու դառնում հակադիր արժեքների : Իսկ ահա ռազմահայրենասիրական դաստիարակության համար դպրոցներում հիմք են ծառայում <<ՆԶՊ>><<Հայոց պատմություն>> առարկաները:

<<Անհատի քաղաքացիական որակների ձևավորման բոլոր փուլերում մանկավարժական կառավարումը որոշիչ նշանակություն ունի: Հետեւաբար, հայրենասիրական դաստիարակության ամենակարեւոր նպատակը խաղաղություն սովորեցնելն է: Եվ սա նշանակում է՝ օգնել երեխաներին տեսնել, որ հնարավոր է փոխել աշխարհը՝ ընտանիքը, դպրոցը, թաղամասը, երկիրը, մարզը, մեր գեղեցիկ և հարուստ մոլորակը դեպի լավը. ներգրավել երեխաներին և երիտասարդներին խնդիրների լուծման ուղիներ և միջոցներ գտնելու, բոլորի կյանքը բարելավելու աշխատանքներին մասնակցելու մեջ:

Ուստի դպրոցի, հատկապես դասղեկների, առարկաների ուսուցիչների խնդիրը երիտասարդ սերնդի քաղաքացիական և հայրենասիրական զգացմունքները խթանելու նոր ձևեր փնտրելու անհրաժեշտությունն է: Առաջին հերթին դպրոցը պետք է ունենա քաղաքացիական և ռազմահայրենասիրական դաստիարակության ծրագիր, որը արտացոլելու է մանկավարժական տեխնոլոգիաները, ծրագրի շրջանակներում ուսուցիչների և աշակերտների միջև փոխգործակցության ձևերը, աշխատանքի հիմնական ուղղությունները, հասարակական կազմակերպությունների գործունեության համակարգումը, շրջակա հասարակության հետ փոխգործակցությունը և այլն: Այս ծրագիրը կարող է ներառել ուսուցիչների և ուսանողների միջև փոխգործակցության հետևյալ ձևերը.

ուսուցիչ-ուսանող. ակադեմիական առարկաներ, հեռավար օլիմպիադաներ, ցանցային նախագծեր, քաջության դասեր, զրույցներ, դասախոսություններ, կլոր սեղաններ, գիտաժողովներ, էքսկուրսիաներ, արշավներ, խաղեր, հիշողության ժամացույցներ, փառատոներ, շքերթներ և երգեր և այլն:

ուսուցիչ - ուսուցիչ. SS, բաց միջոցառումներ, դասախոսություններ, սեմինարներ, կլոր սեղաններ, հեռավար օլիմպիադաներ, ցանցային նախագծեր, գիտաժողովներ, մեթոդաբանական զարգացումները և այլն

Ուսուցիչների աշխատանքում մանկավարժական այնպիսի տեխնոլոգիաներ կարող են օգտագործվել, ինչպիսիք են.

- նախագծային և հետազոտական գործունեություն.
- կոլեկտիվ և ստեղծագործական գործեր.
- գործունեության վրա հիմնված մոտեցում կրթությանը.
- համագործակցության մանկավարժություն;

- խնդրի ուսուցման տեխնոլոգիա;
- ծրագրի գործունեություն;
- ՏՀՏ և այլն:

Ուսուցիչների և ծնողների խնդիրն է երեխաների մեջ հնարավորինս շուտ արթնացնել սերը հայրենի հողի նկատմամբ, նրանց մեջ ձևավորել այնպիսի բնավորության գծեր, որոնք կօգնեն նրանց դառնալ արժանավոր մարդ և իրենց երկրի արժանի քաղաքացի, սեր և սեր սերմանել: հարգանք իրենց տան, մանկապարտեզի, հայրենի փողոցի, քաղաքի նկատմամբ. Ձևավորել հպարտության զգացում երկրի ձեռքբերումներով, սեր և հարգանք բանակի նկատմամբ, հպարտություն զինվորների արիությամբ, զարգացնել հետաքրքրություն երեխայի համար մատչելի հասարակական կյանքի երևույթների նկատմամբ:

Ուսուցչի աշխարհայացքը, նրա անձնական օրինակը, հայացքները, դատողությունները, ակտիվ կյանքի դիրքը դաստիարակության ամենաարդյունավետ գործոններն են: Եթե ուզում ենք, որ մեր երեխաները սիրեն իրենց երկիրը, իրենց քաղաքը, պետք է նրանց ցույց տանք գրավիչ կողմից:Բայց չափահասի ոչ մի գիտելիք արդյունք չի տա, եթե նա ինքը չի սիրում իր երկիրը, իր քաղաքը, իր ժողովրդին:Ուսուցիչները ձգտում են հաշվի առնել, որ հայրենիքի, հայրենի քաղաքի հանդեպ սեր սերմանելը նշանակում է կրթական աշխատանքը կապել երեխային շրջապատող սոցիալական կյանքի հետ: Ձեր աշխատանքում օգտագործեք աշխատանքի ամենահետաքրքիր և արդյունավետ ձևերը՝ զբոսանքներ, էքսկուրսիաներ, դիտարկումներ, բացատրություններ, որոնք խրախուսում են երեխաներին. տարբեր գործունեություն(խաղ, բանավոր, արդյունավետ և այլն):

Հայրենասիրական դաստիարակությունը ներթափանցում է երեխաների գործունեության բոլոր տեսակները առօրյա կյանքում և դասարանում: Մանկավարժները փորձում են երեխաների մեջ ձևավորել գործերին մասնակցելու անհրաժեշտությունը՝ ի շահ շրջապատի մարդկանց և վայրի բնության, օգնել նրանց գիտակցել իրենց՝ որպես իրենց փոքրիկ հայրենիքի անբաժանելի մաս:Մենք երեխաներին ծանոթացնում ենք մեր տարածաշրջանի պատմությանն ու մշակույթին, դաստիարակում սերն ու հարգանքը դրա նկատմամբ:

Շատ է գրվել երեխային իր ժողովրդի մշակույթին ծանոթացնելու կարևորության մասին, քանի որ կոչը հայրենիքին, ժառանգությանը, խթանում է հարգանքը, հպարտությունը այն հողի համար, որտեղ դուք ապրում եք: Ուստի երեխաները պետք է իմանան և ուսումնասիրեն իրենց նախնիների մշակույթը: Ժողովրդի պատմության, նրա մշակույթի իմացության շեշտադրումն է, որը կօգնի ապագայում հարգանքով և հետաքրքրությամբ այլ ժողովուրդների մշակութային ավանդույթների նկատմամբ:

Պետք է երեխային ցույց տալ, որ ձեր փոքրիկ հայրենիքը հայտնի է իր պատմությամբ, ավանդույթներով, տեսարժան վայրերով, հուշարձաններով, լավագույն մարդիկ.

Հայրենասիրությունը և քաղաքացիությունը սերտորեն կապված են այնպիսի հասկացության հետ, ինչպիսին է «համընդհանուր մարդկային արժեքները»: Մենք ապրում ենք դաժան դարաշրջանում, որտեղ թվում է գիտության, տեխնիկայի և մարդկային մտքի զարգացման այսքան բարձր մակարդակով, դաժան, բարբարոսական և ամենակարևորը՝ պատերազմներ ու հակամարտություններ, որոնք խլում են միլիոնավոր կյանքեր, մահանում են կանայք և երեխաներ: Մեր պապերն ու նախապապերը երազե՞լ են այս մասին: Սրա համար, իրենց կյանքի գնով, Հայրենական մեծ պատերազմում մեզ համար աշխարհը գրավե՞լ են:

Արժե՞ արդյոք պահպանել պատմական արմատներդ, թե՞ ավելի լավ է, ավելի արդիական, հետևաբար և ավելի գործնական՝ ոչ թե առաջնահերթություններ ունենալ, այլ ընդունել այն, ինչ սիրում ես՝ անկախ երեւույթի մշակութային պատկանելությունից:

Միևնույն ժողովրդական իմաստությունն ասում է. «Եթե դու ատրճանակով կրակես անցյալում, ապա ապագան քեզ թնդանոթով կկրակի»: Վերափոխելով՝ կարելի է ասել, որ մարդը, ով չգիտի իր ժողովրդի անցյալը, նրա մշակույթը, նման է առանց արմատների ծառի: Չունենալով բարոյական ուղենիշներ՝ մարդը կորցնում է մարդկային ամենակարեւոր արժեքները:

Հայ ժողովուրդը ցավոք իր ինքնքությունը պահպանելու համար հարկադրված է եղել ընդդիմանալ արևումտքից ու արեվերքից իրեն շրջապատող հզոր տերությունների հարձակումներին:Փոխվել են աշխարհակալ հարևան պետությունները,բայց անփոփոխ են մնացել Հայաստանը գրավելու, իրենց միաձուլելու նրանց ձգտումները:Անհավասար այդ պայքարում հայ ժողովուրդը թեպետ հաճախ զրկվել է անկախ պետականությունից,բայց պահպանել է իր ազգային նկարագիրը: Կորցրել է պետականությունը սակայն երբեք չի համակերպվել այդ վիճակին,մշտապես մաքառել է պետականությունը վերականգնելու համար:Այսօրվա մեր սերունդը ապրեց Արցախյան քառօրյայի ծանր օրերը իր կաշվի վրա զգաց 44 օրյա պատերազմի դաժան հետևանքները:Այսօրվա նորանկախ հանրապետության կառուցումը բնականորեն վերապահվում է գերազանցապես այս սերնդին , սերունդ որն իր կյանքի գնով,թափված արյունով կրկնեց իր նախնիների հերոսական անցյալը:Մենք պարտավոր ենք այս սերնդին հիմնավոր գիտելիքներ տալ որ նրանք խորապես տիրապետեն հայրենի երկրիպատմությանն,դասեր քաղեն նրա անցած ուղուց,որպեսզի,դիմակայելով,կյանքի մարտահրավերներին,կարողանան դառնալ հայրենիքի լիիրավ քաղաքացիներ,Հայաստանի հանրապետության արժանավոր կառուցողներ:

Եզրակացություն

Հայոց պատմության դասերին սովորողների մոտ հնարավոր է զարգացնել կայուն արժեքներ,որոնք կնպաստեն հասարակությանը պիտանի հայ քաղաքացու ձևավորմանը: Արժեհամակարգի ձևավորումը սովորողի մոտ , հանրակրթության բնագավառում ,կարևոր և անփոխարինելի նշանակություն ունեն բոլոր ուսումնական առարկաները, հատկապես՝ պատմություն առարկան: Դպրոցում սովորողները Հայոց պատմության ծրագրի շրջանակներում ծանոթանում են հազարամյակների կենսագրություն ունեցող հայկական քաղաքակրթությանը, նրա առաջացման ու զարգացման օրինաչափություններին, ձեռքբերումներին,ստեղծած արժեքներին և համամարդկային նվաճումներին, ինչպես նաև՝ այդ ճանապարհին հայ ժողովրդի դժվարություններին ու կորուստներին: Հայոց պատմություն առարկայի ուսումնասիրման շնորհիվ ձևավորվում է ազգային դիմագիծ, պետականամետ մտածելակերպ ունեցող, հայ ժողովրդի և հայոց պետականության դերը համաշխարհային պատմության համատեքստում պատկերացնող, հայոց ազգային և համամարդկային արժեհամակարգը կրող պատասխանատու անձ ու քաղաքացի:Այդ իսկ պատճառով արժեաքյին համակարգի ձևավորումը ժամանակակից դպրոցի գերխնդիրն է և մշտապես պետք է լինի մանկավարժների ուշադրության կենտրոնում: Յուրաքանչյուր աշակերտ պետք է իմանա,որ որպես հայ՝ ո՞րն է իր անելիքն այստեղ՝ հայրենիքում:

Առաջարկություն

Հայոց պատմության դասաժամերին հնարավորինս մեծ ուշադրություն դարձնել այնպիսի արժեքների ձևավորմանը,որոնք կնպաստեն հայրենասիրական դաստիարակության ամրապնդմանը:

Կարևորել դասապրոցեսին սովորողների ակտիվ մասնակցությունը հայրենասիրական միջոցառումներին:

Օգտագործված գրականության ցանկը

1.Տե՛ս, Սուխոմլինսկի Վ.Ա., Ինչպես դաստիարակել իսկական մարդ, Երևան, 1980, էջ 105

2.Ա. Գևորգյան, Ազգային կրթության դերն ու նշանակությունը սովորողների հայեցի դաստիարակության գործընթացում, Եր., 2002,:
3. Ղուկասյան Ա,Հայոց պատմությունը 8-9 րդ դասարաններում: Ուսուցչի ձեռնարկ:
4. Արմինե Սարգսյան,Արման Մալոյան , Հայոց պատմություն 10-11 րդ դասարաններում